

Жалғасы. Басы 1-бетте

Сол жылы Мәскеуде жалпыодақтық партия пленумы болды. Сол жиында Әбекең сөз сөйледі. Сөзінің алдында «мені тоқтатпаңдар» деп ескертті. Сол пленумда ол «Колбинді временщик» деп, ол сөзін әрі қарай талдады. Оның мағынасын «жаны ашымас» дегенге келтірді. Содан кейін тағы бір айқай шықты. Қызыл империя ыдырайтын кезде жан-жағын жалмағысы келді. Сол кезде «Известия» газетіне Солженицынның «Как обустроить Россию» деген мақаласы шықты. Ол мақаласында Қазақстанның солтүстік облыстары Ресейдің жері деп жариялады. Осы кезде оған қарсы шыққан Әбекең болды. «Известияға» «своя и чужая боль» деген мақаласын жариялады. Онда Қазақстанның жерінде 1897 жылғы санақ бойынша славяндардың саны 17 пайыз болғанын Одақтың алдына жайып салды да Солженицынге сілтей соққы берді. Бұнымен де әңгіме бітпеді. Әбекең енді «тенсекке» айбар жасады. 1991 жылдың мамыр айында КСРО бас хатшысы Горбачев Алматыға келді. Абай опера және балет театрында өткен жиында Әбекең трибунаға шығып сөз сөйледі. «Глубокоуважаемый Михаил Сергеевич» деп сөзін бастаған Әбекең қазақтың 70 жыл бойы көрген қиянатын «тенсектің» алдында

ӘЛЕМНІҢ ӘБДІЖӘМІЛІ

түгендеп шықты. Соның бәрін бүкіл қауымның алдына шығарып, соның барлығына империялық саясат дегенді ашық айтып Горбачевті қалың жұрттың көзінше «сабады». Жазушыдан жылы сөз күткен Горбачев енді қолына ұстап келген «Правда» газетінің артына тығыла бастады» деп Смағұл Елубай классик жазушы туралы әңгімелерін ортаға салды.

Кеш барысында университеттің оқытушылары мен студенттері Әбдіжәміл Нұрпейісовтің шығармалары бойынша өздерін толғандырып

жүрген сұрақтарды қойып, жазушының өз аузынан оларға жауап алып, әңгімелерін тыңдады. Ол кісінің жанында көп жүрген жазушы Дулат Исабеков Әбдіжәміл ағасының даналығы мен «балалығы» жайында әзіл әңгімелерін айтып жұртты күлдіріп отырды.

– Әбекеңнің қыр-сыры көп екенін айтып жатырмыз ғой. Әдетте жазушылар шығармасын әңгіме, повесть сияқты кішкене дүниеде бастайды. Бұл кісі болса іріден бастайды, соғысқа барып келді де

бірден «Курляндия» деген роман жазды. Содан кейін «Қан мен тер» трилогиясын жазып әйгілі болды. Ол Қазақстаннан бір де бір атақ алған жоқ, бірден Кеңес одағының Мемлекеттік сыйлығына ие болды. Әбекең 40, 50, 60 жас мерейтойын жасаған жоқ, бірден 95 жасын тойлап отыр. Бұл да оның ірілігі. Енді осы ағамыз 100-ден асып тағы бір ірілік жасасын деп тілеймін, – дейді жазушы Бексұлтан Нұржеке.

Бүгінде 95 жасқа келіп жатқан қазақ әдебиетінің абызы Әбдіжәміл Нұрпейісовкезінде Сәбит Мұқановтың ақылымен алғаш осы Қазақ университетінде оқыған екен, бір курстан кейін Әдебиет институтына ауысқан. Әдеби кеш барысында ал-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры Ғалым Мұтановтың бұйрығымен халық жазушысы Әбдіжәміл Нұрпейісов университеттің дамуына қосқан айырықша үлесі үшін Үлкен Алтын медальмен марапатталды. Жазушы өз кезегінде осындай қадір-қошамет көрсетіп жатқан университет басшысына алғысын білдірді, оқу орнының студенттеріне сабақтарын жақсы оқып болашақта халқына қызмет ететін үлкен азамат болындар деп батасын берді.

Қайыржан ТӨРЕЖАН

ЗАМАНАНЫҢ ЗАҢҒАР ТҮЛҒАСЫ

Қазақ әдебиетінің тарихынан ойып тұрып орын алатын кесек тұлға, қарымды қаламгер, суреткер жазушы Әбіш Кекілбаев университет қабырғасында жүрген кездің өзінде жазған алғашқы шығармаларымен-ақ әдеби қауым мен оқырман жұртшылықтың назарын өзіне аударып білгенін, ұлы Әуезовтің өзі болашағынан үміт күтіп, бағдар бергенін білеміз.

Сан алуан тақырыпта, әр қилы жанрда қалам тербеген туындыларының кез-келгенін көркемдігі, тілі, әдіс-тәсілдері оқырманын тәнті етіп, ұлттық әдебиет әлемінен үлкен орын алғаны алдеқашан мойындалған. Үстіміздегі жылы жазушының мерейтойы аясында Әбіш әлемі тағы да ел назарын өзіне аударды. Қаламгерлік, қайраткерлік һәм азаматтық тұлғасы туралы түрлі деңгейдегі жиындар, басқосулар, форумдар өтіп жатыр. Әрбір жылы қаламгердің қазақтың көркемдік ойлау дүниетанымы мен ақыл-ойына, зейіні мен зердесіне, парасаты мен пайымына қандайлық өре, қаншалықты деңгей қосқанын аяқтауға, қайыра бір ұлықтауға, ұмытпауға, терең палсапа мен биік парасатқа толы еңбектері мен ұлтқа қызмет етудегі өлеусіз еңбегін ой-сүзгіден өткізуге арналғанды.

Ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университетінде көрнекті мемлекет және қоғам қайраткері, Қазақстанның халық жазушысы, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік сыйлығының иегері Әбіш Кекілбаевтың 80 жылдығына арналған «Әбіш Кекілбаев – замананың заңғар тұлғасы» атты республикалық ғылыми-практикалық конференциясы өтті. Конференцияны ал-Фараби атындағы ҚазҰУ ректоры, академик

Ғалым Мұтанов кіріспе сөзбен ашты. Одан әрі мәжіліс жұмысын филология және әлем тілдері факультетінің деканы, профессор Әмірхан Әбдіманұлы жүргізіп отырды. Пленарлық мәжілісте Қазақстан Жазушылар Одағы басқармасы төрағасының бірінші орынбасары, ақын Ақберен Елгезек, жазушы, драматург, Қазақстан Республикасы Мемлекеттік сыйлығының иегері Дулат Исабеков құттықтау сөз сөйледі. Ал «Әбіш Кекілбаев – кеменгер» деген тақырыпта жазушы, кинодраматург, Қазақстанның еңбек сіңірген қайраткері Смағұл Елубаев, «Біздің заманымыздың заңғар тұлғасы» тақырыбы бойынша ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті жанындағы Абай институтының директоры, филология ғылымдарының докторы, профессор Жанғара Дәдебаев, «Ә. Кекілбаев шығармашылығы және рухани жаңғыру» деген тақырыпта ҚР БҒМ М.О. Әуезов атындағы әдебиет және өнер институтының директоры, филология ғылымдарының докторы, профессор

Кенжетан Матыжанов баяндама жасады. «Әбіш Кекілбаевтың шығармашылығы: ойшылдық дүниетаным және суреткерлік шеберлік» мәселесін Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің профессоры, филология ғылымдарының докторы Темірхан Тебегенов өз баяндамасына арқау етті.

Жұмын соңында жазушының жары Клара Жұмабаева сөз алып, қаламгердің студенттік жылдардағы белсенділігі мен өскен ортасы жайлы, ана тәрбиесінің оң ықпалы туралы ойларымен бөлісті. Заңғар тұлғалы Әбішке жазылып жатқан құрметке, шешендердің қаламгерлік құдіретінің күнпийсын ашуады зерделеріне көңіл толғанын жасырмады, университет басшылығына, жиналғандарға алғысын айтты.

Шоқан ШОРТАНБАЕВ,
Нәзира ДОСАНОВА,
ҚазҰУ оқытушылары

ҮНДІСТАНДЫҚ ҒАЛЫММЕН
КЕЗДЕСУ

Университетіміздің ал-Фараби кітапханасында атақты үнді ғалымы, Дели университетінің профессоры, Мұхаммед Хайдар Дулати туралы кітаптың авторы Мансура Хайдармен кездесу өтті. Оны тарих, археология және этнология факультеті ұйымдастырды.

Кездесу Абай атындағы ҚазҰУ, Ш.Уалиханов атындағы Тарих және этнология институтынан келген ғалымдар мен ал-Фараби атындағы ҚазҰУ студенттерінің, магистранттарының және докторанттарының қатысуымен ерекшеленіп түсті.

Профессор Мансура Хайдармен кездесудің маңызы зор. Себебі, ортағасырлық мемлекет қайраткері, тарихшы-ғалым Мұхаммед Хайдар Дулати қазақ тарихына тікелей қатысы бар тұлға. Ол алған қазақ хандығы туралы өз еңбектерінде деректер қалдырған. Сондай-ақ ғалымның шығу тегі қазақ екені жайында соңғы жылдары түрлі пікірлер айтылып жүр. Осы көзқарасты ұстанушылардың бірі де Мансура Хайдар ханым болып келеді.

Үндістандық ғалым қазақтың ұлы ақымы Абай жайында да бірер сөз қозғап, оны әлі де толық зерттеу керектігін ұсынды. Жас кезіндегі армандарының бірі – Орталық Азия тарихымен айналысу болғандықтан Мұхаммед Хайдар Дулатидің өмірі мен қызметі туралы еңбектерін жазғандығын айтқан ғалым ал-Фараби атындағы Қазақ ұлттық университеті ұжымына және кездесуге қатысушыларға алғысын айтты.

Тарих, археология және
этнология факультеті

ҚазҰУ-да VII Республикалық патриоттық «Мен жастарға сенемін!» форумына іріктеу басталды